

XXIII. A zatím nymfy zjev se v místech ztrácí,
kde vavříň před žárem kmen skrytě hájí;
pak studánce jasmínu tolik vrací,
jen kolik trav sníh jejích údů tají.
Vzdech slavíků se kácí ve vibraci
a harmonie mdlá, jež zdá se v ráji,
své oči spánku dá i s dechem svým,
by nesžehla snad půlden sluncem trojím.

XXIV. Pes nebes vyl, ten salamandr léta
a slunce též, vždy do hvězd oblečený,
když – prašný vlas, kam vlhká jiskra
slétá,
ač perla ros to spíš je vroucí ceny –
sem Ákis jde; a zře, jak světla dvě ta
jsou západem, tož něžným spánkem
ženy,
pil ústy, zrakem pil, pil nadějemi
křišťál, jenž zpěvný je, i onen němý.

XXV. Náš krásný Ákis byl šíp Kupídóna,
jež z fauna hor (půl člověk to,
půl zvíře)
kdys měla Simetis, ach, nymfa ona,
čest břehů všech a sláva v mořské míře.
Teď, milenec, vše, čím zve
modla vonná,
ten magnet něh, ctí čirě v zbožné víře,
vším – chudás – bohatý, co v sadech
žije,
co stádo dá a skryto v ovčinci je.

XXVI. Na zbledlé ošatce dal vedle krásy
tu šťávu nebeskou, v tvar jatou sytě,
již mandle má, než seschla
v ostré vrásky:
pak máslo též, jež rákos chladí skrytě,
a v korku drobném snad,
leč plném lásky,
pňů doupnatých je světlovlasé dítě,
tož plástek přesladká, kde s voskem záhy
už jaro spoutalo svůj nektar blahý.

LXIII. A sotva balvan ten ty vábné údy
byl rozdrtil až k žalu, který lká tu,
už rosou žil pad Ákis v hrudy půdy
a v chvatu svém na mocných stromů
patu:
pak, proměniv v proud stříbrný
proud rudý,
zpět shýbal květ a halil do brokátu
až k Dóridě, jež pláče v mořském lemu.
Toť její zeť, co řece holduje mu.

POZNÁMKY
K BÁJI O AKIDU A GALATEI

K velmi obtížnému úkolu tlumočit česky kultistického Góngoru nebylo lze u nás, mám za to, nalézt básníka povolanějšího než Vladimíra Holana: stojí starému španělskému mistru nejbližší pojetím poetické tvorby i praxí a metodou básnickou. A je jeho zásluhou, že byl překlad dokončen: přerušil jsem několikrát spolupráci, ale chápavá pozornost, již Holan přinášel do studia Góngorovy osobnosti a koncepce, pečlivá a svědomitá láska, kterou pro svou jemnou a namáhavou úlohu jevil, přivedly mne k ní vždy znovu zpět. S přestávkami pracoval Holan přes rok, a není to příliš, chtěl-li dát české překladové literatuře dílko, alespoň v mezích možnosti hodné originálu a jehož převody jsou v evropských písemnictvích výjimkou. Metricky odpovídá překlad originálu a je i smyslem, troufám si říci za sebe, jeho rovnomocninou, pokud to bylo možné bez porušení práv překladatele-básníka, jež uznávám. Pokud se na několika místech překlad odklání drobnou nepřesností od originálu, spadá to na vrub odpovědnosti Holanovy. I bez toho nebylo lze přetlumočit Gón-

goru ve všem všudy: nutil svůj rodný jazyk k obrazu latiny a navzdor jeho nové povaze nejen k latinskému slovosledu, ale i k jmenné flexi. V češtině, jež flexi *má*, nemožno vyjádřit tento rys Góngorova tvůrčího násilí na řeči. A stejně je těžké zobrazit překladem originalitu jeho neologismů, které ostatně nejsou dnes patrný ani v znění španělském, neboť se, až na skrovné výjimky, vesměs ujaly a jsou už po generace běžnou částí mluvené i psané kastilštiny. Postrádaje takto nejméně dvou z důvodů Góngorovy temnoty, je tedy překlad, chcete-li, poměrně jasnější než originál. I tak jeví se nutné doprovázet jej poznámkami, jež následují. Neměly by nikoho odradit: Góngora zemřel r. 1627, koncem téhož roku vychází v Madridu první vydání sebraných děl „španělského Homéra“, v němž jsou poprvé vůbec vytištěny „Polyfémos“ a „Samoty“. Nuže, již zde uznal Vicuña za potřebné kultistické básně komentovat, ne-li luštit. Což opakoval Pellicer de Salas r. 1630, Salzedo Coronel r. 1629, 1636, 1645, 1648 a jiní a jiní od té doby až po editory a znalce současné, Dámasa Alonsa a L. P. Thomasa. Jejich práce velmi usnadnila naši; k některým interpretacím vlastním nám prokázal dobré

služby góngorovský lexik, připojený k objemné antologii, vydané r. 1927 k třístému výročí básnickovy smrti Královskou akademií córdobskou („Versos de Góngora, 1627–1927, En el III centenario del óbito del poeta,“ Real Academia de Ciencias, Bella Letras y Nobles Artes, Córdoba MCMXXVII). Poznámky za básní vypadají snad odpudivě; ale Góngora, jak patrně, nebyl *naprosto nikdy* jinak čten než s výkladem a divili bychom se, kdyby mělo být básni přičteno na škodu, co ji dovoluje pochopit. Důvody, jež nás přiměly uvést do češtiny „Polyféma“ spíše než „Samoty“, jsou zřejmé: je ukončen, „Samoty“ – ač delší – jsou jen skvělým torzem.

Strofa I. Góngora věnuje „Polyféma“ hraběti de Niebla; vyzývá jej, aby naslouchal veršům jeho Múzy kultivované, kultistické, přitom – pro námět svůj – bukolické (verš 2), ač-li neštev za ranního úsvitu zvěř až k úplnému jejímu vyčerpání v okolí Huelvy; ve verši 5 dvorná hříčka slovní, založená na významu slova „niebla“ (= mlha), jež nese jako vlastní jméno hrabě i jeho sídlo, které teď ozařuje svou přítomností.